

Dëshmor Arethai. Dëshmore Sebastiana. Dëshmorët Valentini, Nerdoni. Oshënar Senohu



E premte, 24 tetor 2025 – Shenjtori i ditës.

DITË KRESHME

Dëshmor Arethai. Dëshmore Sebastiana. Dëshmorët Valentini, Nerdoni. Oshënar Senohu.

– DËSHMORE SEBASTIANA / SEVASTIANIA –

Shën Sevastiania vinte nga qyteti i Sevastisë në Frigji. U ndriçua nga shën Pavli me dritën e besimit dhe u pagëzua.

U nis për të përhapur Lajmin e Mirë në Markianopol të Thrakës kur mbretëronte perandori Dometian († 96). U kap nga vetë guvernatori i vendit, Sergji, i cili e kamxhikoi dhe e futi në burg. Shën Pavli iu shfaq në terrin e qelisë dhe e inkurajoi të bënte durim derisa të përmbushej beteja e lavdishme e luftëtarëve të Krishtit.

Duke mbetur e pacenuar nga torturat, shenjtja shkoi për të predikuar Lajmin e Mirë në Odeso (sot Varna në Bullgari), Ankialo (Ankikilo në Bullgari) dhe Markianopoli. Prej andej shkoi në Iraklia, mitropolia e Thrakës, ku u arrestua dhe u nxor para guvernatorit Pampiani, i cili ua dorëzoi xhelatëve. Këta ia shqyen mishrat me thonj hekuri dhe e hodhën te luanët. Por bishat u treguan me logjikë, sikur të ishin njerëz, madje ia lëpinin duart shenjtores. I dëshpëruar për pafuqinë e tij, qeveritari dha urdhër ta tërhiqnin zvarrë jashtë qytetit për t'ia prerë kokën.

Në çastin kur ia prenë kokën, rrodhi qumësht në vend të gjakut. Trupin e hodhën në det, por me ndihmën e një engjëlli, të krishterët gjetën lipsanin dhe e varrosën në vendin e quajtur Redesto.

* * * * *

- DËSHMOR ARETHAI -

Gjatë mbretërimit të perandorit të perëndishëm të Bizantit Justin (518-527), mbreti i shenjtë Elesbaan mbretëronte në Aksiom, në mbretërinë e Etiopisë. Mbretëria fqinje e Homeritit, në Arabi (në Sabën e vjetër dhe Jemenin e sotëm) ishte në duart e një hebreu mizor e luftëdashës, Dhu-Novas, që qe bërë jude me emrin Jusuf, i cili nuk reshti së skllavëruari mbretërinë e krishterë të Etiopisë.

Pas fitoreve të lavdishme, Elesbaan kishte arritur ta nënshtronte, të depërtonte deri në mbretërinë e tij dhe e kishte detyruar të paguante haraç (518). Pas disa kohësh, Dhu-Novas arriti të ngrinte një ushtri të fuqishme dhe sulmoi tërë qytetet e krishtera të mbretërisë së tij, që të vriste të gjithë ata që nuk mohonin Krishtin dhe Kryqin e Tij.

Atëherë u drejtua për në qytetin e Nazhranit (në Jemenin e Veriut), qytet i pasur dhe mjaft i populluar, i krishterë që në kohën e Konstancit, birit të shën Konstandinit të Madh (337-360). Qyteti dhe gjithë krahina kryesohej nga një plak i urtë, i nderuar e mjekërbardhë që quhej Aretha. Ky ishte i respektuar nga të gjithë. Dhu-Novas filloi të provokonte mbrojtësit e qytetit që rrinin poshtë mureve të tij, duke i kërcënuar se të gjithë do të kalonin nga shpata, nëse nuk hiqnin dorë dhe nuk mohonin besimin e tyre.

Duke menduar se këto kërcënime mund ta përforconin edhe më tepër zjarrin e tyre për të derdhur gjakun për Krishtin, mendoi se kjo taktikë mund t'i kushtonte humbje të mëdha, ndaj përdori si strategji dredhinë. Me lajka dhe premtime të gënjeshtërtë, i marri arriti t'i bindë disa besnikë ta lejonin të hynte me shpurën e tij të vogël në qytet, për një vizitë protokollare, si sovran i krahinës.

Atëherë ia hapën dyert, duke iu besuar premtimeve të tij. Gjoja shumë i dashur dhe i qeshur, Dhu-Novas tregoi një dashamirësi, pak e pazakontë për të, dhe lavdëroi qytetin për pasurinë e monumenteve, për lulëzimin dhe mirëkuptimin që ekzistonte mes banorëve. Duke ecur edhe më tej, i ftoi krerët dhe fisnikët e krahinës që të vizitonin kampin e tij të nesërmen. Në mëngjes, kur krerët e kryesuar nga shën Arethai dolën nga qyteti që të vizitonin kampin e tiranit, Dhu-Novas dha urdhër t'i zinin rob. Nga kaosi që u krijua, ushtarët depërtuan në qytet dhe e sulmuan.

Si fillim, mizori kërkoi episkopin Pavël, i cili tashmë kishte fjetur dy vjet më parë. Megjithatë hapi varrin e tij dhe dha urdhër t'ia digjnin lipsanet, të cilat nderoheshin me devotshmëri nga besimtarët atje. I dogji të gjallë të gjithë priftërinjtë, murgjit dhe murgeshat e qytetit, rreth 477 veta. 127 laikëve të perëndishëm ua preu kokat. U përpoq me premtime të bindte një vejushë të pasur, por më kot. Edhe atë e

torturoi. Kur e bija e vejushës pa nënën e saj të keqtrajtohej nga ushtarët në atë mënyrë, shpejtoi para Dhu-Novas dhe e pështyhu në fytyrë. Ky i fundit, i xhindosur nga turpi, ia preu kokën vajzës 12-vjeçare, dhe e detyroi të ëmën e vajzës të pinte gjakun e së bijës para se vetë asaj t'ia prisnin kokën.

Të nesërmen, kur u ul në fron, nxori përpara shën Arethain dhe 340 shokët e tij. Me gjithë pleqërinë tij, shenjt i tregoi guximin e një luftëtari të ri. Tirani urdhëroi t'ua prisnin kokat pranë një lumi. Si u lutën dhe përshëndetën njëri-tjetrin për herë të fundit, u përgatitën për sprovën e fundit. Arethait ia prenë kokën të parit. Me gjakun e tij u mirosën shokët dhe me gëzim e ofruan veten të vdekja.

Pas ekzekutimit, një grua erdhi bashkë me djalin e saj 3-vjeçar dhe u lye me gjakun e martirëve. Por ushtarët e kapën edhe atë dhe me urdhër të perandorit e dogjën të gjallë. Kur i biri bërtiste për të ëmën, mbreti e mori në prehër për ta ngushëlluar. U habit së tepërmi se kur e pyeti fëmijën çfarë i pëlqente, dëgjoi se dhe ai dëshironte të martirizohej bashkë me të ëmën. – “Ç’do të thotë martirizim?” – e pyeti ai. – “Do të thotë të vdesësh për Krishtin, që të fitosh jetën”, – u përgjigj i mituri. – “Po ti e di kush është Krishti?” – “Eja në kishë dhe do ta tregoj”, – përsëriti i mituri plot siguri. Por, kur e pa nënën ta hidhnin në zjarr, u shkëput nga krahët e mbretit dhe vrapoi drejt zjarrit për t’u bashkuar me të.

Buja e këtyre masakrave arriti deri në veshët e të perëndishmit Justin në Konstandinopojë. Ai i shkroi patriarkut të Aleksandrisë, Asterit, që të caktonte mbretin e Etiopisë, Elesbaanin, të dërgonte një ekspeditë për të ndëshkuar Dhu-Novas. Asteri mblodhi murgjit e Nitrisë dhe të shkretëtirave të tjera që të luteshin për çlirimin e të krishterëve. Elesbaan kishte frikë se mos humbiste, ndaj i kërkoi Perëndisë një shenjë. Vizitoi një eremit me zë në mbretëri, i cili e siguroi se lotët e perandorit Justin, të patriarkut të Aleksandrisë, të murgjve, si dhe të tijat do ta çlironin nga duart e tij në një mënyrë të sigurt.

Ushtria e krishterë luftoi me trimëri dhe shumë shpejt, me ndihmën e Perëndisë, e pushtoi qytetin Nazhran dhe krahinën e Homeritit (525). Duke u bërë instrument i zemërimit të Perëndisë për judenjtë dhe armiqtë e të krishterëve, mbreti Elesbaan caktoi një episkop të ri në qytet (shën Grigjentin 19 dhjetor) dhe, me të ardhurat që kishte mbledhur shën Arethai, ndërtoi kisha të tjera, pastaj u kthye në paqe në mbretërinë e tij.

[Kisha Orthodhokse Autoqefale e Shqipërisë](#)